

Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území PŘÍRODNÍ REZERVACE PYŠOLEC

(dle § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, dále též jen „zákon“
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče
a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území)

1. Název zvláště chráněného území:

Pyšolec

2. Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

Přírodní rezervace (dále též „PR“) ve smyslu § 33 zákona

3. Předměty ochrany a jejich popis

3.1. Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Květnaté bučiny s prvky vegetace dubohabřin, suťové lesy a biotopově cenné lesní lemy, včetně entomofauny vázané na mrtvou a odumírající dřevní hmotu a malakofauny přirozených lesních porostů, sutí a lesních prameništ'.

3.2. Popis předmětů ochrany:

A. Ekosystémy

	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
Květnaté bučiny a suťové lesy	80%	Listnaté lesní porosty s různě pestrým zastoupením dřevin většinou dominuje buk (<i>Fagus sylvatica</i>), v příměsi se objevují javory (<i>Acer pseudoplatanus</i> , <i>A. platanoides</i>), zejména v dolní části svahu nad údolí Svratky se objevuje habr (<i>Carpinus betulus</i>), jednotlivě nebo menších skupinách je místy přimíšen smrk, méně borovice. Ze vzácněji vyskytujících se dřevin lze jmenovat jilm horský (<i>Ulmus glabra</i>) a jedli (<i>Abies alba</i>). Bylinné patro je bohatě vyvinuté, druhově spíše chudší, s významných druhů se objevuje vzácně <i>Lilium martagon</i> , <i>Dentaria enneaphyllos</i> , <i>Corydalis intermedia</i> , <i>Ribes alpinum</i> . Z živočichů indikujících zachovalé lesní porosty lze uvést početnou skupinu ptáků vázaných na dutiny, z pavouků je to např. <i>Hahnia ononidum</i> , <i>Pholcomma gibbum</i> , <i>Saloca diceros</i> , z brouků lze uvést např. <i>Cychnus attenuatus</i> , <i>Molops elatus</i> , <i>Pseudanostirus globicollis</i> , <i>Podabrus alpinus</i> , <i>Timarcha metallica</i> aj.

ekosystém	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
Lesní lemy	do 5%	Jedná se o ekotonální biotop, v současné době velmi ustupující, který charakterizuje přítomnost květnatého bylinného patra se zastoupením typických pro lemy, světlé lesy, ale i luční a travinnou vegetaci (např. <i>Viscaria vulgaris</i> , <i>Silene nutans</i> , <i>Campanula persicifolia</i> , <i>Platanthera chlorantha</i> , <i>Thymus pulegioides</i> aj.) vázaný především na rozvolněné lesní porosty (např. areál zříceniny Pyšolec) a na této lokalitě na osluněné lesní okraje při jihozápadním okraji území. Jedná se o biotop s výskytem velmi vzácných druhů bezobratlých (pavouci - <i>Theridion boesenbergi</i> , <i>Dysdera moravica</i> , <i>Zelotes apricorum</i> , <i>Xysticus lanio</i> ; brouci - <i>Cryptocephalus sexpunctatus</i> , <i>Aphanisticus elongatus</i> , <i>Osphya bipunctata</i>), ale důležitý je i z pohledu biodiverzity ptáků na lokalitě.
Entomofauna vázaná na mrtvou a odumírající dřevní hmotu v lesních porostech	-	Pestrá skupina druhů vázaných na biotop mrtvého a odumírajícího dřeva v lesních porostech, především na stojících souších, torzech, postupně odumírajících jedincích. Konkrétně se jedná např o druhy <i>Endomychus coccineus</i> , <i>Mycetophagus fulvicollis</i> , <i>M. multipunctatus</i> , <i>Neomida haemorrhoidalis</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Pediacus depressus</i> a řada dalších druhů.
Malakofauna přirozených lesních porostů, sutí a lesních pramenišť	-	Pestrá malakofauna vázaná na zachovalé lesní porosty s výskytem dostatečného množství ležícího mrtvého dřeva, sutí a průsaků vody se zastoupením druhů jako <i>Macrogastra ventricosa</i> , <i>Vitrea subrimata</i> , <i>Macrogastra plicatula</i> , <i>Daudebardia rufa</i> , <i>Helicigona lapicida</i> , <i>Clausilia pumila</i> , <i>Carychium tridentatum</i> , <i>Aegopis verticillus</i> aj.

B. Druhy živočichů

druh	stupeň ohrožení **	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace
snovačka Bösenbergova (<i>Theridion boesenbergi</i>)	CR/-	Extrémně vzácný druh lemové vegetace (nízké větve soliterních dřevin a křovin, teprve 5. lokalita tohoto druhu v ČR, odchycena při smýkání v lemu lesního porostu na jz. cípu lokality.
krytohlav (<i>Cryptocephalus sexpunctatus</i>)	EN/-	Velmi vzácný druh zachovalých listnatých lesů a lesostepí, žije na lesních světlinách a okrajích lesů, všude velmi vzácně na ČMV zjištěn aktuálně pouze v Údolí Oslavy a Chvojnice.
zemoun skalní (<i>Aegopis verticillus</i>)	NT/-	Východoalpický druh, který na našem území dosahuje východní hranice rozšíření, vyskytuje se ostrůvkovitě ve vazbě na zachovalé suťové lesy, indikuje dlouhodobou stabilitu porostů. Na lokalitě výskyt v suťových lesích na jv. svahu pod zříceninou Pyšolec a na jv. okraji lokality.
mlok skvrnitý (<i>Salamandra salamandra</i>)	VU/§2	Zaznamenáno několik jedinců v blízkosti potoka v rokli pod zříceninou Pyšolec, regionálně významný výskyt.
holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	VU/§2	hnízdni výskyt , zachovalé lesní porosty přirozeného složení se starými stromy s dutinami.
strakapoud prostřední (<i>Dendrocopos medius</i>)	VU/§3	hnízdni výskyt , zachovalé lesní porosty přirozeného složení se starými stromy s dutinami.

* dle vyhlášky č. 395/1992 Sb., ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb., SO = silně ohrožený druh

** kategorie IUCN dle Červeného seznamu ohrožených druhů ČR - Obratlovci (Chobot K. & Němec M. [eds.] 2017), EN = druh ohrožený, VU = druh zranitelný

4. Dlouhodobé cíle ochrany zvláště chráněného území:

Cílem ochrany přírodní rezervace je dlouhodobé zachování podmínek pro rozvoj biotopů a druhů uvedených v předmětu ochrany, včetně populací významných druhů rostlin a živočichů na tyto biotopy vázaných.

5. Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky v přírodních rezervacích jsou stanoveny v § 34 zákona.

6. Návrh bližších podmínek ochrany:

Výčet činností a zásahů, které mají být podle § 44 odst. 3 zákona vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Jsou navrženy s ohledem na předmět ochrany a cíle ochrany přírodní památky:

Jen se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody lze v přírodní rezervaci

- a) měnit druh a/nebo způsob využití pozemků

Společenstva vyskytující se v PP, včetně předmětů ochrany, jsou vázána na stávající druh a způsob využití dotčených pozemků. Změna druhu či způsobu využití pozemků by mohla mít zásadní vliv na zachování či zlepšení stavu žádoucích společenstev a předmětů ochrany

b) zřizovat a provozovat nová myslivecká zařízení (krmeliště, vnadiště, újediště a slaniska)

Myslivecká zařízení způsobují koncentraci zvěře na poměrně malé ploše. Důsledkem je potlačení přirozené obnovy zvýšeným okusem (t.j. nevhodné omezení přirozených procesů) i nežádoucí změny rostlinných společenstev zapříčiněné nadbytkem živin pocházejících z trusu zvířat nebo přímo z předkládaných krmiv.

c) provádět terénní úpravy a měnit vodní režim

Provedením terénních úprav může dojít k ovlivnění celého ekosystému – biotopů, rostlinných i živočišných společenstev včetně předmětů ochrany. Vliv mohou mít i aktivity s těmito činnostmi spojené.

Změny ve vodním režimu mohou mít negativní vliv na chráněné druhy rostlin a živočichů a přilehlé biotopy (při vlastní realizaci záměru, z dlouhodobého hlediska pak např. změnou vodních poměrů lokality). Narušovat hydrologické poměry znamená, že zásahem člověka dojde ke zrychlení nebo ke zpomalení odtoku vody z daného území, nebo ke zvýšení či snížení hladiny povrchové i podzemní vody v daném území, což může negativně ovlivnit chráněné biotopy, především pak populace chráněných druhů, které jsou na tyto změny nejvíce citlivé.

d) pořádat hromadné sportovní a kulturní akce

V průběhu hromadných kulturních sportovních akcí může dojít k ovlivnění předmětů ochrany navrhované PR. Nevhodným načasováním či nevhodně zvolenou trasou může docházet nadměrnému sešlapu významných společenstev či zmlazení lesních porostů, nebo i rušení zvláště chráněných druhů ptáků vyskytujících se na území navržené PR atp. Pořádání hromadných akcí klade nároky na dostatek vhodného prostoru a potřebné zázemí, jakož i dopravní obslužnost, vliv na předměty ochrany může mít i lokální zvýšení hladiny hluku.

e) umísťovat prvky návštěvnické infrastruktury

Realizace prvků návštěvnické infrastruktury včetně následných změn rozsahu i charakteru návštěvnosti může ovlivnit cenné přírodní a estetické hodnoty v území a může přispět ke zhoršení podmínek pro výskyt a příznivý stav předmětů ochrany přírodní rezervace. Jednotlivé záměry je tak nezbytné individuálně v předstihu posoudit individuálně, aby bylo umožněno negativní vlivy minimalizovat.

7. Vymezení ochranného pásma:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona pás do vzdálenosti 50 m od hranice zvláště chráněného území.

8. Územně správní zařazení území

Kraj:

Kraj Vysočina

Okres:

Žďár nad Sázavou

Obec s rozšířenou působností:

Bystřice nad Pernštejnem

Obec s pověřeným obecním úřadem:

Bystřice nad Pernštejnem

Obec:

Vír, Koroužné

Část obce:

Pivonice, Kobylnice

Katastrální území:

Vír (782491), Pivonice u Lesoňovic (680273), Koroužné (669598), Kobylnice nad Svratkou (669580)

9. Přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených navrhovanou přírodní památkou, platný k datu oznámení záměru podle § 40 odst. 2 zákona:

Katastrální území	Parcelní číslo	Druh pozemku	Způsob využití	Číslo listu vlastnictví	Celková výměra parcely dle KN (ha)	Výměra parcely v ZCHÚ (ha)
Kobylnice nad Svratkou	116/2	lesní pozemek	-	144	0,033	0,033
Kobylnice nad Svratkou	118/2	lesní pozemek	-	143	0,0492	0,0492
Kobylnice nad Svratkou	121/3	lesní pozemek	-	29	0,0829	0,0829
Kobylnice nad Svratkou	122/6	lesní pozemek	-	203	0,1621	0,1621
Kobylnice nad Svratkou	122/16	lesní pozemek	-	206	0,0187	0,0187
Kobylnice nad Svratkou	125/3	lesní pozemek	-	206	0,0541	0,0541
Kobylnice nad Svratkou	125/4	lesní pozemek	-	203	0,0007	0,0007
Kobylnice nad Svratkou	125/5	lesní pozemek	-	203	0,0132	0,0132
Kobylnice nad Svratkou	129/3	lesní pozemek	-	5	0,1948	0,1948
Koroužné	268/1	lesní pozemek	-	227	4,6483	0,9776
Koroužné	285	trvalý travní porost	-	227	0,0346	0,0346
Koroužné	287	lesní pozemek	-	257	27,0172	20,0921
Pivonice u Lesoňovic	273/4	lesní pozemek	-	152	11,2774	11,2774
Vír	798/1	lesní pozemek	-	418	6,3909	6,3909
Vír	799	lesní pozemek	-	418	0,0529	0,0529
					Celkem (ha)	39,4342

10. Odůvodnění návrhu na nové vyhlášení zvláště chráněného území:

Hlavní důvody návrhu na vyhlášení přírodní rezervace:

Přírodní rezervace Pyšolec představuje komplex lesních biotopů na svazích v okolí zříceniny hradu Pyšolec a jižněji od něj, nad pravým břehem řeky Svratky. Připravovaná PR Pyšolec leží na svazích nad pravým břehem řeky Svratky. V severní části území je hluboce zaříznuté údolí drobného bezejmenného toku, který je pravostranným přítokem řeky.

Přírodě blízké zachovalé listnaté lesy zahrnují jak prosvětlené, tak stinné biotopy, sutě a druhově pestré lesní lemy. Přítomné odumřelé dřevo vytváří biotop pro celou řadu druhů, včetně bezobratlých, charakteristických pro dobře zachovalé lesní porosty s přírodě blízkou dynamikou. Zjištěna byla řada vzácných druhů typických pro lesní porosty s širší nabídkou vhodných mikrostanovišť na mrtvém dřevě. Velmi pestrá je též mykofágní fauna vázaná na stromové houby - např. pýchavkovník červcový (*Endomychus coccineus*), *Mycetophagus fulvicollis*, *M. multipunctatus* nebo poterník *Neomida haemorrhoidalis*. Mezi vzácné druhy dobře dokládající zachovalost lesního prostředí patří kovařík *Pseudanostirus globicollis*. Jeho larvy žijí v půdě ve starých porostech na sutích.

Jedná se o lesy středních poloh, v rámci arachnofauny jsou ale zastoupeny i teplomilné prvky, jenž jsou typické např. pro oblast Moravského krasu. Příkladem výše uvedeného je šestiočka důlkatá (*Dysdera moravica*), která je endemitem panonské oblasti a lokalita představuje severozápadní hranici jejího areálu.

Faunisticky mimořádný je nález kriticky ohrožené snovačky Bösenbergovy (*Theridion boesenbergi*), která tak byla potvrzena na Moravě po takřka 80 letech. Pyšolec představuje teprve 5. lokalitu tohoto druhu na našem území.

Zachovalost, stabilitu a stálou vlhkost území lze doložit i zjištěnými druhy měkkýšů - zemouna skalního (*Aegopis verticillus*), sklovatky rudé (*Daudebardia rufa*), řasnatky břichaté (*Macrogastera ventricosa*), skelničky zjizvené (*Vitrea subrimata*), závornatky kyjovité (*Clausilia pumila*) a chlupatky jednozubé (*Petasina unidentata*). Na sutiny je zde vázána bohatá populace aksamítky sametové (*Causa holosericea*), která je specialistou na tento typ stanoviště. Na skalní výchozy je zde vázaná skalnice kýlnatá (*Helicigona lapicida*). Na vlhkých prúsacích se vyskytuje síměnka trojzubá (*Carychium tridentatum*) a s. nejmenší (*C. minimum*).

Z ornitologického hlediska je lokalita významným hnízdištěm zejména pro dutinové druhy ptáků jako je holub doupňák, puščík obecný, datel černý, žluna zelená, strakapoud velký, strakapoud prostřední, strakapoud malý, lejsek bělokrký, brhlík lesní a několik druhů sýkor či polodutinové druhy jako je lejsek malý, lejsek šedý a šoupálek dlouhoprstý. Byli zde pozorováni i sokol stěhovavý, krahujec obecný a krkavec velký.

Na území navrhované přírodní rezervace bylo pozorováno několik jedinců mloka obecného.

Z floristického hlediska představuje lokalita spíše chudší území, což je dáno zejména jeho lesním charakterem a převahou chudých silikátových hornin. Významným nálezem je drobná populace vemeníku zelenavého (*Platanthera chlorantha*) v lesním lemu na okraji lesní cesty. Jedná se o druh na Svratecku dosud poměrně rozšířený, ale aktuálně jeho populace výrazně ustupují z krajiny a každý potvrzený výskyt je velmi cenný. Regionálně významný je rovněž výskyt rybízu alpského (zejména v okolí hradní zříceniny). Z dalších druhů zahrnutých v Červeném seznamu České republiky jsou zastoupeny kyčelnice devítilistá, jalovec obecný, vemeník zelenavý, jmelí bílé jedlové, jedle bělokorá, dymnivka bobovitá a lilie zlatohlavá.

V rámci Kraje Vysočina jsou zachovalé listnaté lesy v údolí Svratky z přírodovědného hlediska velmi významným typem prostředí. Lesy v okolí zříceniny Pyšolec a v navazujícím „Podskalí“ jsou poměrně plošně rozsáhlou, zachovalou a typickou ukázkou uvedených ekosystémů.

Navrhovaná hranice PR je, pokud je to možné a účelné, vedena po hranici parcel. Jednoznačné vymezení hranice PR Pyšolec určí zřizovací předpis záznamem podrobného měření změn (přesné hranice PR budou geodeticky zaměřeny).

Území svou výměrou, přírodními hodnotami a vědeckým významem odpovídá legislativně stanovené definici PR, tj. jedná se o menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.

Předmět ochrany je vymezen tak, aby obsáhl přírodní hodnoty území navržené PR.

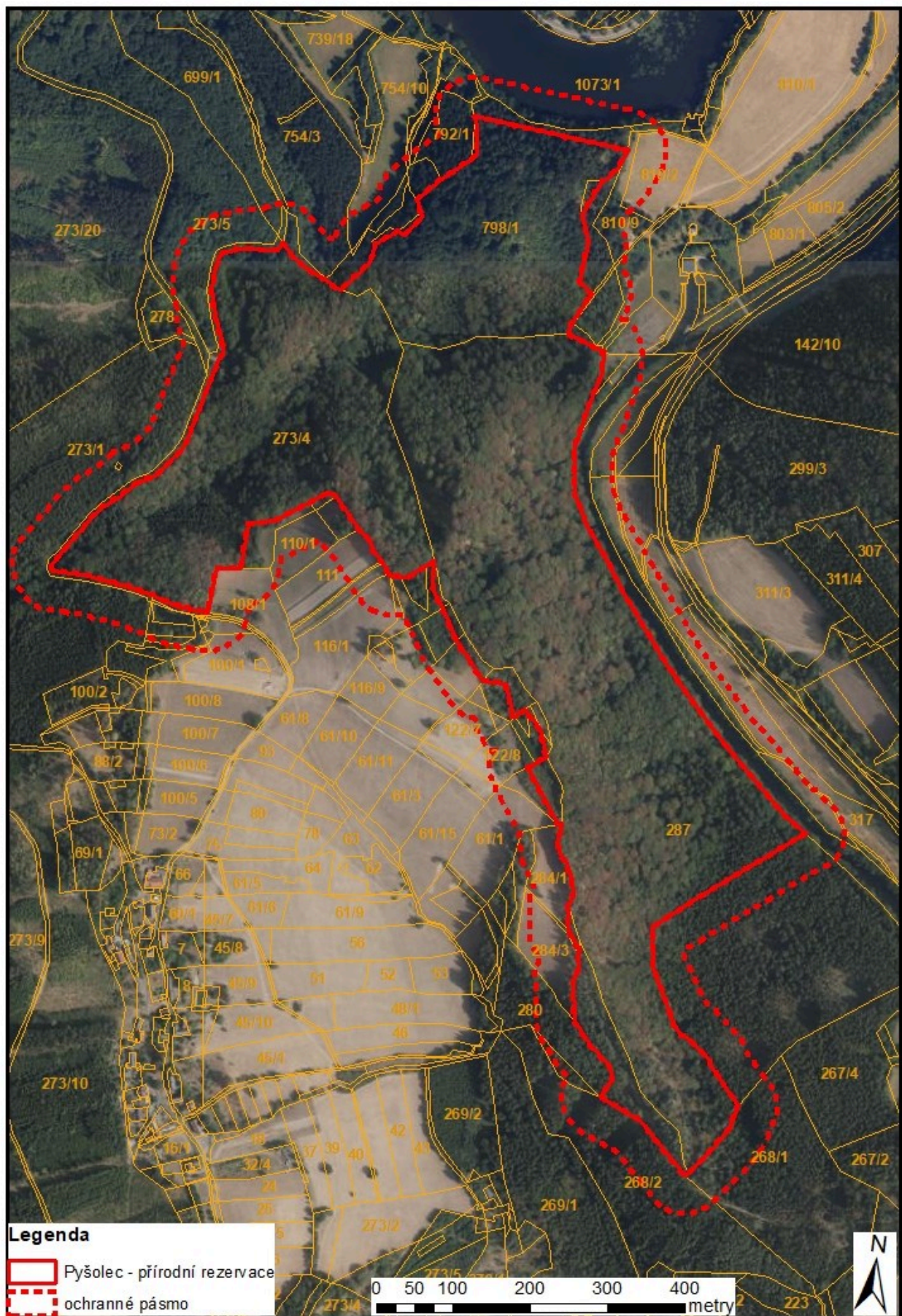
Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 33 zákona tak, aby bylo zajištěno zachování předmětů ochrany v příznivém stavu.

Bližší ochranné podmínky PR jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona a konkretizují činnosti, které je třeba ze strany orgánu ochrany přírody usměrňovat, aby nedošlo k nežádoucím změnám dochovaného přírodního prostředí nebo k porušení základních ochranných podmínek přírodních památek stanovených v § 34 zákona. Odůvodnění k jednotlivým bližším ochranným podmínkám je uvedeno výše v odst. 6 (návrh bližších ochranných podmínek).

11. **Zpracovala:** Ing. Jana Nováková, Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor životního prostředí a zemědělství, tel.: 564 602 575, e-mail: novakova.j2@kr-vysocina.cz

- Přílohy:**
1. Katastrální mapa s podrobným zákresem hranic přírodní rezervace
 2. Základní mapa ČR s orientačním zákresem hranic přírodní rezervace

Příloha 1 - Katastrální mapa s podrobným zákresem hranic přírodní rezervace

Příloha 2 - Základní mapa ČR s orientačním zákresem hranic přírodní rezervace

